

J O Z E F K O L L Á R

Odvážné útěky
za železnou oponu

55

minut

mezi životem

a smrtí

MLADÁ FRONTA

JOZEF KOLLÁR

55 minut mezi životem a smrtí

J O Z E F K O L L Á R

Odvážné útky
za železnou oponu

55

**minut
mezi životem
a smrtí**

MLADÁ FRONTA

Přeložila Drahomíra Smutná

© Jozef Kollár, Elpeka s.r.o., 2017

Translation © Drahomíra Smutná, 2017

ISBN 978-80-204-4198-0

*Tato kniha je věnována všem, kdo se navzdory
nepřízni osudu pokusili změnit své životy.*

Téma uprchlíků je čím dál aktuálnější. V roce 2015, kdy vznikala tato kniha, nabylo na naléhavosti víc než za minulé roky a desetiletí. Na Slovensku ani v Česku bychom neměli zapomenout na to, že zejména v letech 1968 a 1969, až do uzavření státních hranic, pomohla našim lidem na cestě za svobodou západní Evropa. Na druhou stranu, současný příliv migrantů ze zemí třetího světa bude pokračovat, dokud se jejich vlády nestanou stabilnější a neposkytnou jim lepší život. Právě o stabilizaci v těchto zemích by měly mocnosti usilovat ze všech sil. Problémy uprchlíků nevyřeší velkorysý stát, který jim nabídne „pouze“ zázemí, právě naopak, na obou stranách bude problémů jen přibývat. V bývalém Československu jsme se šance na demokracii dočkali až po listopadu 1989 a hlavně po rozpadu České a Slovenské Federativní republiky 1. ledna 1993. Jak jsme své šance využili, na to si musíme odpovědět sami.

Fuerteventura, 20. června 2015

V KAŽDÉM ÚTĚKU JE SKRYTÝ NÁVRAT...

To se o útěcích zpívá v písni Dnes už vím, která začátkem osmdesátých let minulého století patřila v Československé socialistické republice k hitům. V případě lidí, kteří ilegálně překročili hranice, protože jinak neměli šanci se na Západ dostat, byla slova písně dlouhá desetiletí jen zbožným přáním a romantickou nostalgickou představou. V dobách budování reálného socialismu mohli svůj návrat prožívat jen ve vzpomínkách, při nichž se jim svíralo srdce, protože žádná možnost dostat se domů neexistovala. Po domově tesknil i významný spisovatel a novinář Ladislav Mňačko, který po násilném vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa v srpnu 1968 žil v emigraci v rakouském Eisenstadtu. A přestože je toto šedesátitisícové město vzdálené od Bratislavy přibližně sedmdesát kilometrů, autor známých románů Smrt si říká Engelchen a Jak chutná moc, které podle mého názoru patří do světové literatury, se domů vrátit nemohl. Kdyby to udělal, státní tajná bezpečnost by ho zatkla a uvěznila. Mňačkovi přátelé vzpomínají, že když mu bylo po slovenské metropoli hodně smutno, zajel do malého pohraničního městečka Hainburg a odtud se smutně díval na Bratislavský hrad.

Tolik štěstí, aby na rodnou hroudu aspoň dohlédl, neměl Robert Hutyra, dvojnásobný mistr Československa a vítěz mnoha zahraničních závodů v cyklistice. V roce 1983

spolu s manželkou Janou, synem Richardem a dcerkou Janičkou odletěli za svobodou v horkovzdušném balonu, který sestrojil Robert, zatímco manželka ušila obal. Po roční emigraci v Rakousku byli nuceni vysněnou zemi kvůli bezpečnosti dětí opustit a přestěhovat se až do USA. Proč musel jejich balon, obrazně řečeno, letět dál, to se dozvíte v této knize. Je věnována nejen rodině Hutyrů, ale i mnoha dalším odvážlivcům, kteří se nevzdali svých snů a rozhodli se hledat nový domov. Svými nápaditými útěky - jelikož legálně se za železnou oponu do svobodného světa dostat nemohli - se navždy zapsali do historie jako nepokoření.

V OSMDESÁTÝCH LETECH BYL VOLNÝ UŽ JEN VZDUCH

Vyprávění Roberta Hutry

Do koše balonu jsem naložil čtyři propanbutanové láhve. Spočítal jsem si, že jedna zajistí start, další dvě let a s poslední přistaneme. Nafoukl jsem balon do tří čtvrtin studeným vzduchem, to mi trvalo deset minut. Potom jsem studený vzduch začal ohřívat pomocí hořáku a balon rychle vystoupal do výšky sedmipatrové budovy. Kotvy byly napnuté k prasknutí. Všichni čtyři jsme nastoupili do koše o rozměrech jeden krát jeden metr.

„Tak ať to vyjde,“ zašeptala moje žena, neviděl jsem jí do očí. Přerízl jsem kotvicí lana a balon s námi doslova vystřelil ze země, která ztratila naši důvěru. Vůbec jsem netušil, jak dlouho potrvá, než přistaneme.

Byl pozdní večer 6. září 1983. O den později zemře Boris Hagelin, švédský vynálezce šifrovacích strojů. Polskému odboráři a vůdci Solidarity Lechu Wałęsowi bude udělena Nobelova cena za mír. O dvanáct dní později ostrovy Svatý Kryštof a Nevis získají nezávislost na Velké Británii. My jsme právě vložili úplně všechno do toho, abychom získali nezávislost na socialistickém Československu. Je mi devětatřicet, manželce Janě šestatřicet, dcerka Jana má čtrnáct a syn Richard jedenáct.

Musí to vyjít.

KDO SE VZEPŘEL, ŠEL DO BASY

Jednou někdo řekl, že není dobré vracet se do vzpomínek, protože se stáváte jejich zajatci. Náš život se odvíjí dopředu jako film. Občas se zasekne, přepálí a přiměje nás k zamyšlení. Opravdu děláme to, oč se pokoušíme, dobře, anebo bychom to mohli udělat jinak? V dětství jsem neměl na výběr. Nejvíce v životě jsem se nadřel od svých šesti let do jedenácti. Vyrůstal jsem na východě Slovenska ve vesničce Lúčka u Spišského Podhradí o pouhých deseti domech. Sedláka s deseti hektary půdy tu považovali za kulaka. Měli jsme tři koně. Každé ráno před školou jsem jim musel v maštali vyházet hnůj a napojit je. Potom přišly na řadu krávy, těch bylo šest. A to samé mě čekalo i večer. Takový život bych nikomu nepřál. Vlastně to ani nebyl život, jen neustálý boj o přežití.

Nerad na to vzpomínám. Když jsem byl o něco starší, začal jsem intenzivněji vnímat, co se okolo mě děje. Na východě jsme byli papežštější než papež. Na cestě z Karlových Varů do Prahy stál jeden agitační poutač s heslem *Se Sovětským svazem na věčné časy a nikdy jinak*, z Prahy do Žiliny byste jich napočítali deset, cestou do Popradu dvacet a z Popradu dál k ukrajinské hranici stál každé tři kilometry jeden. Probíhala kolektivizace, lidé byli nuceni vstupovat do Jednotných zemědělských družstev. Mnozí to odmítali, báli se, že budou žít ještě víc než dosud. Když přišli komunisté agitovat, někteří se

schovali v lese. Byly známé i případy, kdy lidi spouštěli ve vědru do studny, jen aby je přinutili podepsat členství v družstvu. Světlé zítřky... Na jihu Slovenska si sedlák po letech celoživotní dřiny koupil traktor, který mu v únoru 1948 sebrali. V Košicích byl předsedou krajského výboru komunistické strany soudruh, který se považoval za boha. Rozhodoval o životě a smrti. Nás živila půda a domácí zvířata. Jednou otce někdo večer upozornil, aby druhý den ráno nevypouštěl slepice na dvůr, protože přijde inspektor a vypočítá nám kontingent, který jsme museli odevzdat. Opravdu přišel a spočítal, že máme dvanáct slepic, ovšem včetně kohoutů, a chtěl po nás 365 vajec od každé „slípky“. Abychom to mohli splnit, museli jsme kupovat vajíčka v obchodě, seškrabávat z nich razítka a odevzdávat je jako kontingent. Kdo se vzepřel, šel do basy. Lidem přehazovali seno ve stodolách, jako by tam ukrývali zlaté jehly. O našich osudech rozhodovali dva nebo tři lidé a nikdy nikoho za to neodsoudili. A už ani neodsoudí, tak jako v nedávné současnosti. Historie se holt opakuje.

PRVNÍ ÚTĚK Z KLECE

V životě mi pomohlo hodně dobrých náhod, a čím jsem starší, беру to s o to větší pokorou.

Bylo to v osmičce. Honili jsme se ve třídě, já jsem uklouzl a zlomil si loket. Dávali mě dohromady v levočské nemocnici. Mezi kosti se mi totiž dostal nerv a já nemohl hýbat dvěma prsty. Musel jsem celý rok třikrát týdně jezdit na elektroléčbu. Máma mi dávala na autobus pět korun z těžce vydělaných peněz, ale já, abych měl na bonbony a zmrzlinu, jsem do nemocnice jezdil na staříčkém kole. Vrzalo a skřípalo, občas spadl řetěz. V té době jsem na kole ujel denně patnáct kilometrů, po rovině i v kopcích. Začátkem dubna se oteplilo, sníl tál a já vyjel z vedlejší cesty na hlavní silnici vedoucí do Levoče. Zrovna tam trénovali cyklisté z Lokomotivy Spišská Nová Ves. Drze jsem se zařadil vedle nich a okoukával jejich bicykly. Nikdy jsem nic podobného neviděl. Chtěli mě setřást, ale já se nedal, byl jsem vymakaný a do kopce jsem jim hravě stačil. Jenže dolů mi frnkli, přehodili na přehazovače rychlost a já se svým těžkým kolem s torpédem jsem zůstal pozadu. Za čtyři týdny jsem tudy jel znovu a zase je potkal. To už si mě všiml jejich vedoucí.

„V sobotu a v neděli máme cyklistické závody, přijď,“ řekl mi.

„Já mám jenom tohle kolo,“ povzdechl jsem si.

„Nějaké ti seženeme,“ mrknul na mě.

Noc předtím jsem nemohl spát. Budu závodit s kluky, co jezdí na nablýskaných kolech s přehazovačkou! V duchu

jsem si představoval, jak budu šlapat do pedálů a klopit zatáčky, abych byl ze všech nejlepší. O tom, že se mi to podaří, jsem ani na okamžik nepochyboval. Vůbec jsem si nepřipouštěl, že bych mohl mít problémy s vypůjčeným kolem.

Ráno jsem se na místo startu dostal v nákladáku, který po okolních vesnicích rozvážel mléko. Na sobě jsem měl manšestráky, sako a na nohou polobotky. Účastníci závodů, ale i jeho organizátoři na mě nepokrytě zírali. Já se ale tvářil, že mě mé slabší „technické zajištění“ vůbec neuvádí do rozpaků. Byl jsem přesvědčen, že tam patřím a právě nadešla moje chvíle. Rychle jsem si svlékl sako, pověsil ho na větev stromu, ohrnul si nohavice, aby se mi nedostaly do řetězu, a vyzkoušel si, jak se na závodním kole jezdí. Nebylo to nic složitého, rychle jsem pochopil, jak se přehazují rychlosti. Postavil jsem se na start s ostatními a po startovacím povelu vyrazil vpřed. Viděl jsem jen cíl. Brzy jsem nechal všechny za sebou, až na jednoho závodníka, který se mě držel jako klíště. Bylo to kritérium, tedy okruh po Spišské Nové Vsi, samé ostré zatáčky, v jejichž řezání jsem se přímo vyžíval. V každé jsem sundal nohu z pedálu a klopil tak, jak mi to jen fyzikální zákony dovolily. Byl jsem ve svém živlu. Těsně před páskou ale závodník, co byl na mně celou dobu zavěšený, nepozorovaně vyrazil a předjel mě. Do cíle dojel první. Já ale přesto považoval svoji premiéru za úspěšnou. Vzal jsem si sako z větve a vrátil se domů na svém starém kole. Frňák jsem měl pořádně nahoře. Když jsem vešel do domu, táta seděl u stolu.

„Tak co? Jak jsi dopadl?“ zeptal se mě s vážnou tváří. Hrdě jsem mu oznámil, že jsem skončil druhý.

„Proč jsi tam teda jezdil?“ řekl zklamaně. Tátova reakce mě překvapila, byl jsem jako opařený. Jeho slova jsem pochopil až později. Všechny další závody jsem pak už

vyhrával a myslím, že táta byl na mě hrdý. Možná jsem tím uskutečňoval i něco z jeho snů. Mety, na jejichž dosažení byl už starý, ale najednou jsem tu stál já jako jeho pokračovatel. Věta, kterou mi tehdy řekl, mě provázela po celý život. Dodnes nechápu evropské sportovce, kteří mají úplně jiné myšlení než ti američtí. Američané, přestože vědí, že se umístí maximálně na čtvrtém pátém místě, před každým závodem prohlašují, že jedou zvítězit. Sportovec ze starého kontinentu se naopak nechá slyšet - i když cítí, že má na víc -, že bude rád, když skončí jako čtvrtý nebo pátý. Evropané jedou na závody s tím, že skončí mimo stupně vítězů. To je obrovský rozdíl v myšlení, který Američanům pomáhá dosahovat lepších výsledků.

Navzdory úspěchům v prvních závodech jsem dlouho neměl registrační průkaz a jezdil jsem pod jménem svého kamaráda Baláže. Po vítězství v krajských závodech jsem se dostal na mistrovství Slovenska. Vedoucímu závodů jsem už odevzdal registraci pod svým jménem. Podíval se na mě překvapeně a namítl, že jsem přece Baláž.

„Byl jsem Baláž, ale teď jsem Hutyra,“ oznámil jsem mu hrdě.

Pak jsem mu vysvětlil, že jsem neměl registraci, a proto jsem jezdil pod cizím jménem.

„Za to bys měl dostat distanc,“ zamumlal, ale nakonec mi odpustil.

POD ŠŤASTNOU HVĚZDOU

Odmalička jsem si uvědomoval, že mi přeje štěstí. Od rodičů jsem už v dětství věděl, že k rozhodnému vykročení ven ze života, který mě neuspokojuje, je zapotřebí velké dávky odvahy. Můžu být šikovný, umět spoustu věcí, ale bez štěstí se nepohnu z místa. Mám šedesát procent genů po své houževnaté mamě a čtyřicet po tátovi. Byl mimořádně zručný.

Jako starší dorostenec jsem se s mužstvem dostal do Mladé Boleslavi, kde se konalo mistrovství Čech v terénních závodech juniorů do osmnácti let. Přijel jsem a zvítězil. Ještě dnes, když jedu přes Boleslav nebo kolem ní, si pokaždé připomenu, že se mi tam od základu změnil život. Díky tomu, že jsem se stal mistrem Čech, jsem dostal pozvání do tehdy prestižního cyklistického oddílu Dukla Brno. Zažil jsem tam velké domácí i zahraniční závody. Dostal jsem šanci a využil jsem ji. Čas od času se vracím z Luhačovic, kde teď s manželkou Janou bydlíme, na východní Slovensko. A při pohledu na své bývalé spolužáky si vždycky uvědomím, že jsem mohl být jedním z nich. Seděl bych v hospodě u piva a panáku a zajímal bych se jen o věci blízko sebe. Svět za humny je pro ně moc daleko. Uondaní každodenní dřinou se motají ve své maličké klíčce, smíření se životem i blížící se smrtí. Já jsem ale už od dětství potřeboval létat.

V Dukle Brno jsme nadále patřili k amatérům, ale měli jsme profesionální podmínky. Trénoval nás Franta Jursa,

dodnes jsme spolu velcí kamarádi. Po roce stráveném v Dukle jsem se dostal do reprezentačního družstva ČSSR, kde jsem byl téměř šest let.

Nejraději vzpomínám na závody Tour de Avenir. Jeli jsme tam stejné etapy jako na Tour de France. Vyrázili jsme vždycky hodinu před profesionály. Když to některý závodník nezvládal, okamžitě ho vzali do autobusu, jinak hrozilo, že by překážel profíkům. Ještě před závodem nám kladli na srdce:

„Kluci, musíte sebou hodit, nebo vás všechny naložíme do autobusu.“

A účinkovalo to, makali jsme jak o život. Dvakrát jsem se stal mistrem Československa, pětikrát mistrem Slovenska.

Tehdy jsme to ještě neměli tak, že bychom pomáhali lídrovi týmu, jak je tomu dnes. Vlastně ani žádný lídr nebyl. Trenér řekl, že je mu jedno, kdo vyhraje, ale Dukla Brno musí být na „bedně“. Na závodech Okolo Jugoslávie jsem skončil čtvrtý, vyhrál jsem tam etapu. Jel jsem i závody Okolo Bulharska a Okolo Řecka. Ale i když jsem šlapal do pedálů jako o spasení duše, vždycky jsem si stačil vychutnat i okolní krajinu. Když jsem viděl, že se v pelotonu nic moc neděje, držel jsem se za těmi před sebou a skoro ani nemusel šlapat do pedálů, vezl jsem se v závěsu. V roce 1967 na závodech Okolo Mexika v nadmořské výšce 2400 metrů soutěžil i Jan Smolík a Pavel Doležel a dalších 200 závodníků. Jeli jsme kolem sopky Popocatepetl do Puebla. Křičel jsem na Doležela, aby se kouknul, jak krásně čoudí. Dělal, že neslyší, dral se kupředu a po několika kilometrech následoval držkopád, ve kterém zahučelo asi sto závodníků. Při pohledu na ten chumel těl a kol jsem bleskurychle strhl kolo na stranu a objel je. Věděl jsem, že nemůžu sáhnout na brzdy, protože bych to stejně

neubrzdil a vletěl mezi ně. Válel se tam i Doležel, tak jsem si pomyslel: Vidíš, ty vole, kdybys mě poslouchal, mohlš jet teď dál...

Jednou mě v Kaňonu vlků zastavil defekt. Tehdy ještě nejezdila doprovodná auta s mechaniky. Viděl jsem, jak se mi v horku peloton vzdaluje. No sbohem! Zůstal jsem tam v tom vedru sám a jen s jednou lahví vody. Vyběhl jsem nahoru na kaňon a zaposlouchal se, jestli tam neteče nějaký potůček. Až po několika hodinách přijeli mechanici na harleyích, vyměnili mi kolo a já pokračoval v jízdě. Vodu ale s sebou neměli. Umíral jsem žízní. Vtom jsem narazil na velkou žlutou louži. S úlevou jsem si lehl na zem a napil se rovnou z ní. Nabral jsem si kalnou vodu i do láhve. V cíli etapy jsem pak šel za doktorem.

„To bude dobrý, po večěři dostaneš pořádnýho panáka,“ uklidnil mě lékař týmu.

Měl pravdu, nic se mi nestalo a já věřím, že díky tomu panáku. Cyklisté z ostatních týmů měli na závodech zdravotní problémy, ale my vyvázli ve zdraví.

Na závodech Okolo Jugoslávie se mi dařilo, byl jsem předběžně na čtvrtém místě. Poslední etapa se jela do kopce. Výborný jezdec, Srb Čubrić, se kterým jsem se kamarádil od předchozích závodů, přišel za mnou a požádal mě o pomoc. V rámci svazového státu, jakým byla Socialistická federativní republika Jugoslávie, neměli Srby příliš v lásce. A on chtěl zvítězit. Jezdilo se rychle. Spolu s dalšími třemi našimi cyklisty jsme jeli za ním a pomohli mu udržet vítěznou pozici. Po závodech za mnou přišel a chtěl mi dát svůj pohár vítěze, ale já ho nepřijal. Stačil mi dobrý pocit, že jsem mu pomohl. Dát je někdy mnohem víc než brát.

Po ukončení reprezentační kariéry jsem přešel z Dukly Brno do Interu Bratislava. Jako jediný jsem chodil do práce,

byl jsem zaměstnán v Investiční výstavbě. Pracoval jsem od 7.00 do 10.00 a od 10.00 do 13.00 trénoval, poté jsem se zase vracel do práce. Měl jsem na starosti investiční dozor v Slovnaftu. Věděl jsem, že po ukončení kariéry tak nebudu mít problém s návratem do civilního života. Vytvářel jsem si předem pracovní návyky. Mnoho sportovců se po skončení své aktivní činnosti nedokáže v civilním životě uplatnit a zbytek života prožijí ve vzpomínkách. Mě ale vždycky lákaly nové výzvy. Ohlížet se za sebe, na to jsem neměl čas ani chuť. Každý dobrý výsledek je ve chvíli, kdy ho dosáhnete, už minulostí.

V té době jsem mohl kdykoliv zůstat v zahraničí. Díky cyklistice jsem viděl obrovský rozdíl mezi Západem a Východem, mezi tím, co nám doma říkají, a skutečností. Moje žena Jana však nechtěla o emigraci ani slyšet. Měla blízký vztah ke své mámě. K odchodu za železnou oponu jsem ji proto nepřemlouval, věděl jsem, že by to bylo zbytečné, a sám jsem odejít nechtěl. Názor změnila až poté, co jsem jí zachránil život.

MANŽELKU PŘIVEZTE S TÍM, ŽE ZKOLABOVALA NA ULICI

V osmdesátých letech jsme bydleli v Šamoríně. Jednou jsem se vrátil z práce a hned jsem si všiml, že manželka není v pořádku. Zeptal jsem se, co ji trápí.

„Ale to nic není. Jenom mě bolí břicho, asi jsem jen něco špatného snědla,“ odpověděla s bolestným výrazem.

Poslal jsem ji na pohotovost. Když se vrátila domů, oznámila mi, že má problémy s nadýmáním a doktor jí doporučil fenyklový čaj. Kvůli hrozným bolestem pak v noci vůbec nespala.

„Okamžitě se oblékni a jde se k doktorovi,“ přikázal jsem jí ráno.

Neprotestovala. Doktor nás poslal do nemocnice v Dunajské Středě, ale já k tomu špitálu neměl důvěru. Po známosti jsem jí zařídil vyšetření u chirurga v Bratislavě. Nechal jí udělat všemožná vyšetření, ale nic nezjistil.

„Všechny výsledky jsou negativní,“ oznámil mi vyčítavě.

„Pane doktore, určitě má zauzlená střeva,“ vyhrkl jsem zoufale svou diagnózu.

Samozřejmě mi nevěřil, nejspíš si myslel, že když ji otevřou a nic nezjistí, bude kolegům pro smích.

„Pane doktore, já to zaplatím,“ nenechal jsem se odbýt.

Vážně se na mě podíval. V té době totiž každý pacient patřil do nějakého obvodu, nemohl jít svévolně na vyšetření nebo na zákrok jinam. Chvilí zvažoval, co jsem mu právě řekl, a nakonec souhlasil.

„Přivezte vaši paní zítra brzy ráno, řekněme ve čtyři, s tím, že zkolabovala na ulici. Takhle ji budu muset urgentně operovat,“ poradil mi.

Kdybych ji přivezl v deset, nepřežila by. Doktor mi sdělil, že po dvou dnech by se jí střeva začala rozpadávat. Z vděčnosti jsem pro něj dal vyrobit krásný zlatý prsten, který mu bude navždycky připomínat, že jí zachránil život. Tento hrozný zážitek konečně mou ženu přesvědčil, abychom odešli z republiky do světa, kde lidi mají větší hodnotu a starají se tam o ně. Absurdnost systému socialistického zdravotnictví se jí tehdy mohla stát osudnou. A další věci, které pak následovaly, naše rozhodnutí jen umocnily.

STOPKA DO KANADY A VYŠETŘOVÁNÍ NA STB

V dubnu 1980 jsem měl vyřízené všechny papíry potřebné k účasti na cyklistických závodech v Kanadě. Předtím jsem tam už několikrát byl, takže zemi javorového listu jsem docela dobře znal. Vrátil jsem se domů a manželka mi podala dopis z Ústředního výboru Československého svazu tělesné výchovy (ÚV ČSTV). Otevřel jsem ho a nevěřil vlastním očím. Stálo v něm, že mám odevzdat pas a smlouva se mnou se ruší. Okamžitě jsem si sbalil věci, vzal kolo a odletěl z Bratislavy do Prahy. Z hlavního města ještě ten večer letělo letadlo do Montrealu. Odevzdal jsem pas a s malou dušičkou čekal, jestli na Ruzyňském letišti projdu pasovou kontrolou. Myslel jsem, že mě mají zapsaného jako nežádoucí osobu a nepustí mě. Naštěstí jsem ještě na seznamu nebyl. Šťastný jak blecha jsem nastoupil do letadla. Při čekání na pokyn k odletu jsem si všiml na letištní ploše dvou policistů. Určitě si jdou pro mě, blesklo mi hlavou. Vešli na palubu letadla a přísněma očima sjížděli všechny cestující, beze slova je spočítali a pak odešli. Také mě poctili rentgenovými pohledy, a pokud v mých očích něco vyčetli, neřekli nic. Pořádně jsem si oddechl, až když jsme byli vysoko ve vzduchu. V Kanadě jsem úspěšně zajel závody, stal jsem se dokonce mistrem této země, a vrátil se domů. Po přistání na Ruzyni mě odvedli stranou a chtěli vědět, jak to, že jsem navzdory zákazu odletěl. Vymluvil jsem se, že jsem dopis z ÚV ČSTV